

Το βουνό που δεν ...πάγωσε

Θεσσαλονίκη- Υπάρχει ένα βουνό στη Βόρεια Ελλάδα, που διατηρεί ζωντανά "απολιθώματα" της τρίτης Εποχής των Παγετώνων στις απότομες πλαγιές του! Ένα βουνό που δεν πάγωσε, όταν σχεδόν ολόκληρη η Ευρώπη, μέχρι τα κεντρικά Βαλκάνια, ήταν θαμμένη στους πάγους και τεράστιες ομάδες ζώων από το Βορρά -μαζί τους και σπόροι φυτών που είχαν καταναλώσει-μετανάστευαν προς Νότο, καταδιωκόμενα από τους παγετώνες.

Το βουνό αυτό δεν είναι άλλο από τη Ροδόπη -τμήμα της οποίας βρίσκεται επί ελληνικού εδάφους. Εκεί, χάρη στο θαύμα της Πλειστοκαίνου, ο επισκέπτης μπορεί να συναντήσει -σε μια απόσταση περίπου 100 χλμ- όλο το φάσμα χλωρίδας της Ευρώπης, από τη ζεστή Μεσόγειο των αιφυλλών πλατυφύλλων, μέχρι τη Ρωσία και την παγωμένη Σκανδιναβία, με τα ψυχρόβια κωνοφόρα, την ερυθρελάτη, τη δασική πεύκη και τη σημύδα (το δάσος σημύδας της Ροδόπης αποτελεί το νοτιότερο σημείο εξάπλωσης του είδους).

«Η Ελλάδα είναι η πλουσιότερη σε ενδημικά είδη χώρα της Βαλκανικής Χερσονήσου», εξηγεί στο ΑΠΕ-ΜΠΕ η δήμαρχος Παρανεστίου, Αλεξάνδρα Μαρίνα Σωτηριάδου, σημειώνοντας ότι η περιοχή του ορεινού όγκου της Ροδόπης έχει ερευνηθεί μόνο αποσπασματικά.

Η Ροδόπη αποτελεί μόνο έναν από τους μαγευτικούς προορισμούς της περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης. Η ευρύτερη περιοχή έχει επίσης να παρουσιάσει το μοναδικό παρθένο δάσος της Ελλάδας (Φρακτού), τον εντυπωσιακό καταρράκτη του Λειβαδείτη-Τραχωνίου, σπήλαια με αξιοσημείωτα είδη ζωής, πέτρινα κάστρα και αρχοντικά, «αγκαλιασμένα» με άγριους βράχους και μοναδικές γιορτές (όπως το Αντάμωμα των Σαρακατσάνων).

Μιλώντας στο ΑΠΕ-ΜΠΕ, ο δασοπόνος Κώστας Βιδάκης επισημαίνει: «όλες οι ζώνες βλάστησης έχουν εκπροσωπηθεί στην περιοχή. Φανταστείτε ότι βρίσκεστε στις ακτές Ρο-

τα ζωντανά ...απολιθώματα

δόπης, Ξάνθης ή Καβάλας, εκεί που σκάει το κύμα. Οδηγείτε προς βορρά. Αφού περάσετε το υδροχαρές δάσος του Νέστου και διασχίσετε τα ομώνυμα στενά με αγριελιές, κουμαριές, πουρνάρια και φράξους, ανηφορίζετε προς τα δάση δρυός, τα οποία θα ακολουθήσει η οξιά και μαζί της τα δάση ερυθρελάτης, ελάτης και πεύκης».

Η Αβερλία: Ένα ζωντανό απολιθώμα της εποχής των Παγετώνων

Στο ελληνικό τμήμα της Ροδόπης έχουν βρεθεί μέχρι σήμερα επτά τοπικά ενδημικά είδη φυτών με πολύ περιορισμένη εξάπλωση, σύμφωνα με την κα Σωτηριάδου.

Κι αν το λευκό "Εντελβίσις" των Αλπεων θεωρείται γενικά δυσπρόσιτο άνθος, η Αβερλία της Ροδόπης («Haberlea rhodopensis») είναι εξαιρετικά σπάνια και απαντάται επίσης σε βραχώδεις και απότομες πλαγιές.

Το φυτό αυτό κατάφερε να επιβιώσει σαν ζωντανό απολιθώμα για εκατομμύρια χρόνια απομονωμένο σε αυτά τα βουνά, ενώ οι πλησιέστεροι συγγενείς του έχουν προ πολλού εξαφανιστεί!

Πάνω στην οροσειρά βλασταίνουν επίσης ο όμορφος Κρίνος της Ροδόπης (Iilium rhodopaeum), η Soldanella rhodopaea, οι αγριοβιολέτες

Viola ganiatsasii και Viola rhodopaeja, η Anthemis orbolica και η Anthemis stribrnyi?

Στη γλώσσα των αριθμών, στον βοτανικό παράδεισο Ελλάδας-Βουλγαρίας, που εμπεριέχει και το μοναδικό παρθένο δάσος της χώρας μας (Φρακτού) και το σημαντικότερο του είδους του στην Ευρώπη (στο Παρανέστι), εκτιμάται ότι απαντώνται περί τα 211 σπάνια ή απειλούμενα είδη, αν και δεν έχει γίνει πλήρης καταγραφή.

Το δάσος του Φρακτού, που ένα κομμάτι του είναι εντελώς παρθένο και έχει εκδηλωθεί ενδιαφέρον για την ένταξή του στον κατάλογο περιοχών παγκόσμιας φυσικής κληρονομιάς, ανακαλύφθηκε τυχαία, στο τέλος της δεκαετίας του 1970.

Στο παρθένο δάσος έχουν εντοπιστεί δέντρα εκατοντάδων ετών, ενώ κάποια -έστω ελάχιστα- εξ αυτών είναι άνω των 50 μέτρων, δηλαδή πάνω

από μιάμιση φορά το ύψος του Λευκού Πύργου (30 μέτρα)!

«Η ηλικία κάποιων δέντρων οξιάς στην περιοχή εκτιμάται ότι προσεγγίζει τα 350 έτη», σημειώνει η κα Σωτηριάδου, υπενθυμίζοντας ότι στην περιοχή του Παρανεστίου υπάρχουν δύο καταφύγια άγριας ζωής: του Παρθένου Δάσους, έκτασης 53.122 στρεμμάτων και της Αετοράχης (32.500 στρ.).

Στην ευρύτερη προστατευτική ζώνη του δάσους αναπαράγονται περισσότερα από 100 είδη πουλιών, ενώ ζουν τουλάχιστον 32 είδη θηλαστικών, ανάμεσά τους όλα τα σπάνια είδη Ελλάδας και Ευρώπης.

Στη Ροδόπη ζει και το απειλούμενο αγριόγιδρο, ο πληθυσμός του οποίου εκτιμάται σε 70-80 άτομα, κινούμενα σε ομάδες των 5-15 μελών. «Η πληθυσμιακή πυκνότητα του αγριόγιδρου στην περιοχή εί-

ναι από τις υψηλότερες του ελληνικού χώρου (3,5-4 άτομα / km2)», επισημαίνει η κα Σωτηριάδου, επικαλούμενη τη μελέτη «Χρήση ενδιαιτήματος από το αγριόγιδρο (Rupicapra rupicapra balcanica) στην οροσειρά της Ροδόπης».

Στο δάσος του Φρακτού απαγορεύεται αυστηρά κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα, ενώ η είσοδος σε αυτό επιτρέπεται μόνο με ειδική άδεια από το υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης (Διεύθυνση Δασών Δρυμών και Θήρας) για τη διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας. Η διαδικασία εξέτασης αιτημάτων και απάντησης είναι σχετικά σύντομη. Την τελευταία πενταετία εκδόθηκαν περίπου 10 άδειες εισόδου στο δάσος, για ξένους κυρίως ερευνητές, ενώ φοιτητές γερμανικών σχολών έχουν α-

πό έτη υλοποιήσει την πρακτική άσκησή τους στο Παρθένο Δάσος, συνοδευόμενοι από καθηγητές τους.

Γενικά η περιοχή της Ροδόπης προσελκύει πολλούς Γερμανούς τουρίστες, οι οποίοι κατατάσσονται πρώτοι στη λίστα των ξένων επισκεπτών, σύμφωνα με στοιχεία από το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας στο Παρανέστι. Ακολουθούν: Σουηδία, Βρετανία, Βουλγαρία, Ολλανδία, Νορβηγία, Ουγγαρία, Τσεχία και Ν.Αφρική. Περισσότερες πληροφορίες για την περιοχή στις ιστοσελίδες: www.paranesti.gr και www.paranestitourism.gr

Το μονότοξο γεφύρι Αρκουδόρεματος και η μονή του Βράχου

Αξιοθέατα αποτελούν η περιοχή του οικισμού της Πρασινάδας με την Ιερά Μονή της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, παλιοί εγκαταλελειμμένοι οικισμοί, τα Στενά του Νέστου ποταμού και γεφύρια που άλλοτε συνέδεαν τους παλιούς οικισμούς και τα οδικά δίκτυα. Τέτοια γεφύρια συναντά ο επισκέπτης στους οικισμούς Κρήνης και Πρασινάδας, στο ρέμα της Πεύκης στην περιοχή Ζαρκαδιάς, στο Πεχάν και ειδικότερα στο ρέμα Θερμιών, στο Στραβόρεμα (πέντε γεφύρια) και στο ρέμα Φαρασινού (τρία γεφύρια). Στο Αρκουδόρεμα βρίσκεται το πρώτο μονότοξο γεφύρι, το οποίο θεωρείται το μεγαλύτερο του είδους του στην Ανατολική Μακεδονία.

και ένα σπήλαιο 30.000 ετών!